Oprawiono w r. 1935. Dawniej było zbroszurowane razem z inkunabułem Nr. 89. Pochodzi z klocka W. VI. 157.

H. 13535 (II)
(Wist. 533)

Medicina

Psellus

Interpretamentum leve in Psellum de natura ciborum communium.

s. l. et a.

Hain 13535

Sanctus ... ...

Interpretamentum leue in Psellum philosophū: & medicum de natura ciborum conmunium.

N M ingenuo pnero Petro Ebetbach.
S.D.P.

p Sello summo illi philosopho: & iatro inter grecos nemini facile secundo: nõ parũ multum omnes: Petre suauissime: quicũq; in litteris vsamur humaniorib9 debemus. Etenim valitudini nostrę cõmentariolo & compendiario & accurato phumaniter consuluit. Hippocratem chorum: Auicenam: Galenum: Dioscoriden: Asclepiadẽ: Cornelium Celsum: Plinium: per quos pater tuus Georgi9 erythrapolitan9 archiatr9 celeberrim9 glãz sibi pepit inmortalẽ: nõ omnib9 datũ legere. Atqui multa quę ad vitaz qdez belle faustiterq; traducendã cum primis sunt idonea legit: vnum q Psellon legit: qui est ex ĳs quoddam quasi enchiridiolon siue epitome. Hunc Latine quod de valitudine iam psuadẽtem animaduertimus Valle Georgio placentino acceptum feramus: qui illum nuper ciuitate donauit romana: scriptor inter tralatores classicus: & authoritatis haud quaquã obscurę inter neotericoteros explanator. Ad hec ego nuper feriatus sub nouo nec inerti calchographo: ne sim asymbolus: quoddam veluti auctarium tibi Petre & pueris addidi emptu rientibus glossemata videlicet & teutonam preterquam in exotericis linguam: ne qd desyderet. Vale bellule Petre. Valete candiduli lectores: & in opere sesqdiano glossematarĳ nõ pompatici boni cõsulite.

Axungia:adeps ſuillus inueteratus:ſeu cum ſale:ſiue
ſyncerus: ſchmalcz.Seuum: in cornigeris q̄ parte
in vna dentata ſunt:& in pedib⁹ habent talos: vn⸗
ſlat.Adeps:biſulcorum & que pedes in digytos ſci
ſſos habent:ſhmer. Piugne:pinguitudo:pingue⸗
do:inter carnē cutemq̃ eſt liquidum ſucco:fet. Id
in ſue laridum nomine peculiari vocatur. Aruina
inter cutem eſt & viſcera. Arbillam eandem appel
lari in Feſto nuper annotaui Pompeio. Butyrum:
buttern . Prima ſubteraneaq̃ apud latinos ſyllaba
correpta authore legitur Vergilio.

Lac niueum:butyrumq̃ nouum cū melle comedit.

Attagen: ſiue attagena:auis aſiatica: ionica ab Ionū
regione cognominata:intˀ lauticias & ganeata ob⸗
ſonia cognobilis.Horatius.

Non afra auis deſcendat in ventrem meum:
Non attagen ionicus iucundior.

Marcialis in xenijs.

Intˀ ſapores fertˀ alitū prim⁹: ionica& guſt⁹ attage⸗
Quib⁹ perquā feſtiniter ſiꝛ & grauiter ad narū
Saluinā diuus ſubſcribit Hieronym⁹. Procul ſint
a conuiuijs tuis phaſides aues craſſe: turtures:at⸗
tagē ionicus: & omnes aues quib⁹ ampliſſima pa⸗
trimonia auolant .

Anſeres:opici & barbari auchas:germani Plinio au⸗
thore ganzas apellitant:animal ut in Camillo Plu⸗
tarchus docet: natura pauiduz:ſed ſenſu audituq̃
acerrimū : cura ſupra canes vigili:capitolio teſta⸗
ta deſēſo.Lacydi vnus philopho tā comis:id quod
Plinius ſcriptuz reliquit: legitur fuiſſe:ut nuſquā
in publico:uon in balneis:nō noctu: nō iterdiu ab
eo digrederetˀ.genſe.Commagenū:genſeſchmalcz.
Chenoboſcion:ein genſtal.

Anates:antfogel .Hatum esculentiam asotis illis & lautulis pransitoribus Epigramatarius poeta sci tule comendat .

Tota quidem ponatᷣ anas sed pectore tantum:
Et ceruice sapit:cetera redde coquo.

Nesotrophion:ein enthen̄ stal.

Hamylus:siue hamylon:crafftmel .

Amygdalum:neutro potiusquā muliebri ꝓpter ana logiam genere:nux thasia:nux greca:mādelkern.

Amygdalus:mandelkernbaum.

Phylla:folia amygdali.Metopium : amygdalinum: mandelœl.

Acetū:essig.Oxyporopoli.dn̄ do die sulcē vorkauffē. Oxybaphum:acetabulum:essig schussel.Paropsis: breyt schussel .Emaculandū obit in euāgelio illud. Qui intingit mecū manū in parapside .Quoniam grecanicum παροψίσ est. Acetarie herbe:salat= kraut . Aceto vis refrigandi sūma :bilem reprimit & sanguinem:pituitarum acorem egregie incidit: flāmam ante humores omnis restinguit . Rnmpit infusum saxa que ignis nō coxerit . Quod Hani= balem ad taurinos indifficili alpiū transitu saltus apud Plutarchum expertum legimus.

Halica:gruecz.Optima fit ex zea hoc ē spelta . Huiꝰ in xenn̄s meminit epigrammatographus .

Nos halicam:mulsū poterit tibi mittere diues.
Si tibi noluerit mittere diues : eme .

A dietarn̄s halica inē ea que nntricamēti multi:te= trimēti sunt pauculi annumeratur.Ponitur mensa prima quemadmodū reliqua fere que leniculi sunt alimenti:queq̧ ventrē citant:ut pulticule:lactuce: oua sorbilia:tragemata:cerasia: & deniq̧ quicquid ex aceto & oleo crudū sumitur.Halicarius:qui vē= ditat halicam . Halicastrum ea forma inde deduci=

tur qua a siliqua siliquastrũ:quod piperitida Plynius nominat. Halecem quam vulg⁹ nostũ hering noninitat : minutuli nec egregij generis pisciculũ legimus:& fecez e pisciũ intestinis ganee illitium.
Apium:grece σελινον:eppich. Helioselinum:paludapiũ:wassereppich .Hipposelinon:equapium:roseppich.Oreoselinũ:montapium:bergkeppich. Petroselinũ:olus pullum·olusatrum:olisatrum:petẽsilgẽ.omnia duretica ut aiũt hoc ẽ vrinaria putãt.
Amaracus:a Diocle medico:sampsuc⁹ ab aegipto & syria:a romanis authore Dioscoride persa :maiorana a nostris appellatur:maioran. Vergilius.
Vbi dulcis amaracus illum
Floribus & dulci aspirans complectitur vmbra.
Columella. Nataqꝫ iã veniãt hilari sãpsuco canopo
Amaracinum:sampsucinum:vnguentum ex amaraco. De quo natum prouerbium quod apud Gellium legitur in noctibus atticis. Nichil cum fidibus graculo : nichil cum amaracino sui:Amaraci odore catarri deuitãtur:
Asparag⁹:spargen. Corruda:horminum:myacãthõ:felt spargen . Asparagi radix trita & in vino albo pota calculos sensim pellit.
Aranceum:pomerancze.
Ardea:ardeola:reyger.
Acacia:schleendorn.
Alium:knoblach. Scorodon:feltknoblach . Porrum:bulbus:lauch. Prestant bulbi megarici. Columella
Queqꝫ viros acuunt armantqꝫ puellas
Iam megaris veniant genitalia semina bulbi.
Verũeniuero Cels⁹ holera oĩa capitata: vl̓ quorum radices esui dãt bulbos apellari isinuat . Vlpicũ:knoblach der ser peisset:Porrũ tarẽtinũ:sectiuũ dicit Idẽ graueolẽtiã parit ut ẽ in epigrãmaticis xenijs.

Fila tarentini grauiter redolencia porri
Edisti quotiens:oscula clausa dato.

Alium: & cæpe:a quo cepullam Apici⁹ diminui-tiuum fecit:inter deos iureiurando olim Aegypt⁹ habuit. Vsus eorū damnaẽ frequentarius :quoniā: ut ī acrimonijs q̄ acrumina vocāt ṙliq̄ oīa:fumo im plent cerebra:& generant oculorū caliginē:somno non omnino inutilia. Scylla:ein erdczippel. hāc inẽ amuleta: que sunt ut in transcursu dicam⁹:que ad uersus fascinum geruñ:Pythagoras posuit sami⁹: qui in limine eam ianue suspēsaȝ malorū vim me-dicamentorū pellere tradit. Ceterum bete radix si sub prunis fuerit tosta:&post aliū cōmādūcata te-trum subito odorem emendat.

Armenia:cereola:damascena: prumorū genera. Inẽ que precipue damascena que vulg⁹ vocat nomine succedaneo rosphlaumen:ventrem citant. Id quod distycho Marcialis memorat elegāti.

Pruna peregrine carie rugosa senecte
Sume:solent duri soluere ventris onus.

Absinthium:wermut. Santhonicū:ponticū: a loco. Absinthites:wermutwein. Absinthium: herba au thore Plynio:inẽ paucas vtilissima. hanc insacris popnlus romanus ad ferias latinas cū in capitolio quadrige certarent pecularie nobilitauerat : quod solus victor absinthiū quasi sanitatē premio datā biberet. Iocinoris fibras aperit: stomachū valentis simum reddit.

Ampeloprason. weingartenlauch.

Anethū: thil. oculos & geniturā hebetat. Inẽ polytro pha memoraẽ : ob id pedotribe athletas hoc ad pē tathlū prisco nutricabant seculo.

Anesum:anys. Oscedinem anesum:hoc est oris halitū iucundiorem facit:& in cibis appetenciam:ob q̄s

cauſas anicetum quidam apellarunt.
Alohe:ſuccus herbe indice. Alohes genera duo ſūt. Alterū fragile. Alterum epatites.
Abrotanum:ebereys.
Bugloſſus: ſiue bugloſſū:ochſenczungen: grece euphraſinum:quoniā animi volnptates auget απο του ευφραινειν quod eſt lætari.
Bopa:quem non nulli bocan dixerūt piſcis qui mugitum veluti emittit:meher kue.
Blitū:herba inſipida nullam prorſus acrimoniam habens:aquo bliteum inclinatur:hoc eſt ſtultum.
Balſamus:balſambaum.Opobalſamum:balſam ſafft xylobalſamū:reben vonbalſā.Ceterū balſamū & ꝓ herba & arbore ſepenumero accipit̄:ſicut caſia.
Baccar:herba q̄ cynnamomū odore aemulat̄. Pleriq; nardū ruſticū:& aſaron itaq; incoronas non addat̄ nominatū:falſo apellāt. Eteni aſarō ē vulgo:haſelwurcz.
Balene:walfiſch.
Bilis: colera. Atra bilis.melācolia.Flaua bilis.morbus regius:aurigo:hicterícia abhictero aue galbula:gelſucht.Bilioſus:colericus.
Braſſica: romiſch kœl. Lapſana:wildromiſchkœl. Hanc populo romano ſolam annis ſexcentis medicinā fuiſſe Cato cōmemorat.Ariſtoteles in problematis tradit ebrietati nil eque medicari.Iuſculum eius bilem leniter trahit.
Batus:arbuſcula mora in ſiluis ferens.Ceteruz bati & linobati: limeque & dentitici ſiue dentices ac lacerti piſces ſunt.
Colocyntha:agreſtis cucurbita.
Cinara:cardꝰpineus.de hac Columella in vndecimo rei ruſtice libro ſcribit.

Hiſpida ponatur cinara que dulcis Iaccho
Potanti veniat:nec phebo grata tanenti.

Canabis:hanf.
Coclee:crustam duram habent:schnecken. Terrestres conchulis sese exerentes corniculis iter binis pretentāt:limaces dicte. Aquatiles teste si sūt duruscule & lenis politeq; ac vniformit corrugate siue dēticulate: conche:ostrea si sub aspere & scabre sint nominitantur: precipue que latere ex altero testā habent dumtaxat:altero scopulis saxisue adherēt: meherschneckē. vnde & conche & conchule dicunt earū gurgustiola: moschelnhuser:& conchyliū paulo maior murex dicitur: moscheln do mā purpurē gewant mit ferbet. Martialis inluminate murices.
Sanguine de nostro tinctas ingrate lacernas
Induis:& non est hoc satis:esca sumus.
Chrisolachanum:atriplex:quod atreplexū veteres dicebāt:conplusculi spinachiū:meylde. herba accusata a Pythagora tanquam hydropicos faceret:morbosq; regios:& pallorem.
Chariophylus:siue chariophylū χαριεν φυλλον neglincken.
Cancer:krebs. genera cancrorū: Camari:gamarellē. Paguri: meherkrebs. hos menapiorum & sicambrorum: ac aduaticorū & bactauorum: hoc est ut obier interpretemur: iuliacensium:gelrhensium: brabantigenarū: & holandinorum vulgus crassen vocat:& carabos siue carabidas:krabē: Astaciquoq; & heradeotici: octapodia: ac hippeque mire sūt velocitatis: e cancrorum pendent genere:crustulaq; muniunt molli: quēadmodū locuste q̄ reptantiū more fluitant. In cancro fęmine pes primus duplex: mari authore Plynio simplus Comesi spiriosis & ptisicis medentur. Teste eorū in cinerem minutulum confracte & cū melle simul ac:gentiana epote rabidi canis morsum sanāt.

Crocum:safra. cartamus:feltsafra. Crocum inter ea que leticiam comesa faciunt locū illustrez obtinet. Risum in agelasto adeo conciliat: adeo ad iocos & titillamēta cōfestim inuitat: ut Auicena risu peritu rum scripserit: si quis aureorū trium pondere ab sumpserit. Ei troianis illis temporib9 honos iam erat. Homerus inter flores hoc vnū & loton: ac hya cinthum laudat.

Citrum: siue citreū: citrinat apfel. Hec int xeniola & strenas magno in precio erāt: quod epigrāmata rius poeta declarat.

Aut corcyrei sunt hec de frondibus horti
Aut hec Massyli poma draconis erant.

Citrea mulieres a nausea vendicant pregnantes.

Carpio: ein karp.

Coxendix: coxa: ein diech.

Cyminum siue cuminum: kœmel. vsus eius inmodicus auriginosos hoc est hictericos reddit.

Concoquere: degerere.

Cygnus: holor: sthenelus: sthwan.

Cydonium: cotoneū: queten. Cydonia inter medicamenta styptica que mensa fere postrema sumūt ad numerāt. Dyacydonites qnod e cotoneis seplasiarij & saccharo vulcano sero coctitāt: ieiuno lentit gurgitanti colorem hilariusculum: stomachū post edulia valentiorem reddit.

Cerebrum: cerebellum: gehirn:

Cartilago: sthnarbal.

Cete: maiores pisces in mari: walfische.

Crudum: recens atq; acerbū. Inde pro non cocto sepicule accipitur: ut crudi cibi: indigesti: crud9 homo: crudus stomachus: qui non facile concoquit.

Cornus: haindorn. cornum: hainboten.

Capparus: siue capparis: & radix cynosbatos: opheo

staphile:cappern. Quos quotidie qui esitāt patalisi haud facile periclitantur: a ut lienis dolores sentiunt.

Cynnamomū: & cynnamū p syncopē czimāt rinden:

Canes: siue canicule: mehar hundt. Cucumer: cucumis: cucurbita: tetranguron: korbs:

Cicer: cicercula: kicher.

Cicuta: wutschherlingk. venenū publicum atheniēsiū quod Socrates sopronisci filius ab Anyto lycone & Melito: quod mortalium omniū opinor sapientissimus predicaretur. accusatus in vinculis autore Laercio bibit.

Columba: taub. Genera columbarū: Miscelle ex duobus generibus. Cellares & grece περιστερα. peristere haustauben. Peristeretrophion: taubrad Liuie: q̄s greci vocant πελειαδας: ex agro spōte remeant. Palumbes: palumbi: palumbe: & hypocoristicos palumbula: holcztaubē. Torquate: ringeltauben. Marcialis.

Inguina torquati tardant hebetantq̧ palumbi.
Non edat hanc volucrem qui cupit esse salax:

Vinagines: weingartentauben.

Cicorium: intubum erraticum: wegelucht agrecis χρηστον: hoc est vtile & παγκρατιον: hoc est omnipotens apellatur. Magi si dijs placet: adījciūt: succo tocius cum oleo perunctos fauorabiliores fieri: & que velint facilius impetrare.

Castanea. sardani balani: ab Oppio heracleotica apallata: castaneen.

Cyper⁹: gen⁹ iunci. Cyperos: gladiol⁹: wiltgalgē: Cyperis: gingeueris exprimit effigiem.

Coturnices: wachreln. Hetrusca ligua vulg⁹ qualeas apellat. Ffacrarum interpretibns litterarū quidam brochfogel nominant in pentateuchi enarracione

Ortygomethra:dux coturnicnm.
Caseus:kesz.Hippax:pferdkesz.
Caulis:i herbis robur.siue stipes:stāme.Scapus idez sed in fruticib⁹ & herbis:q̄ hyberno tp̄e nō emori untur:stengel.Thalli:stipites in porris & cepis & alio medioximi.
Ceras⁹:kirschbaū.Cerasiū:qcod &cerasū & cerusā in triuialibus ludis plagosi grāmatiste barbare docēt Kirsch.Actia:schwarczkirschen .Ceciliana.runde/kirschen:At cerusa:psymmithiuz:bleyweis. Austera ventrē cōstringunt:acida pituitas incidūt : flauam bilez reprimunt:lumbricos dulcia generant.
Ceruus:hircz.animal vite longissime:cui⁹ comesa caro vitā prestat:ut polychronia omnia:longā:sed bilem generat atram:Esculentissima mense augusto. Candidā:cicuritiā:diane olim aulicā Silius apposite italic⁹ in tcio decīo punicoꝶ belloꝶ narrat libro Cerua fuit caro terris spectatacolore.
Que candore niue candore anteiret holores.
Hanc agresti Capys domini cum menia sulco Signarat:grate paruo mollit⁹ amore nutrierat sensusqꝫ hominis donarat alendoInde exuta feram:docilisqꝫ accedere mēsas:Atqꝫvltro blanda attactu gaudebat herili:Aurato matres assuete pectine mitem Comere: & humenti fluuio reuocare colorem.Numen erat iam cerua loci:famulamqꝫ Diane Credebant:ac tura deum demore dabant. Hec eui viteqꝫ tenax:felixqꝫ senectā Mille indefessos viridē duxisse p ānos Secloꝶ nūero Troianis cōdita tecta Fq̄bat.
Defrutū:a grecishespema απο του οζειν quod ē decoquere:a nostris ex sapiditate sapa:vinum ad terciam mensure partem recoctum.
Dama:dorcas:ein dāthir . Platicerotes ex damarum genere.Cornua ijs i palmas ficta& digytos:ibicib⁹

similia : quas vulgus gemsze vocat: infesta tauris: capreis ramosa : conuoluta arieti: rupicapreis in dorsum adunca: troglodytis in terrā directa : monoceroti rhinocerotiq3 & bisonti singula in frōte nare auribus: ainhorn: damis in aduersum erecta & rugarū ambitu contorta: ac in leue fastigiū acuminata: lyras vt decerent sterpsiceroti: quem addacez nominat aphrica. Bubalus: bucephalus: ein buffel. Vrus: ein vrochsz.

Eruum: orobus: wicken . Si quis ieiun9 quotidie id edat lienem eius absumi prime authoritatis medici asseuerant: Dactyli: dacteln.

Echinus: piscis qui ꝓ pedibus spinas habet: quibus q̄ sunt longissime echinomethre dicunt̄. Martialis.

Iste licet digytos testudine pungat acuta
Cortice deposito mollis echinus erit .

Echeneis: latine remora: greciodmolyonta vocant .

Embamna: siue embāmatum: galreden sot. Ab greco εμβαπτειν: tingere: Conditura: galreden: Conditaneū: alle das iene das man bestādē machen wil.

Eruca: ευζωμον ob iuris in embammatis prestāciam: weiszsenf.

Erpillum: greci aiunt nos serpillum: feltpoley.

Faba: ein bone. faba conchis: ein bone mit iren hulsen gesoten . fraesa: on hulsen gesotenl: lomentum: mel von bonen.

Fungus: einschwam : Genera fungorum . Boletus: ein pfifferling. Martialis .

Argentum. atq3 aurum facile est: lenamq3 togamq3
Mittere: boletos mittere difficile est .

Spineoli ab aliJs pruneoli dicti: & cardeoli q̄ sūt ex iJs omninm innocentissimi : dornnschwammenn. Agaricus tānensthwāmē. Spōgia: baū schwāmē .

Fulica: ein hagelgansz.

Ficus:feigen.Matisce:nattenfeigen.Catyce:dor feigen. Preterea calcidice.chie:purpuree:calistrucie. At grossi:grossuli:authore Macrobio:di feigen di nit reif werden.Brutus : Albino referēte:ut stult9 haberetur grossulos ex melle edebat :

Ficedula molancoriphos:auis de qua facetissim9 poeta epigrammaticus scribit.

Quom me ficus alat:quom pascat dulcibus vuis.
Quur pocius nomen non dedit vna michi?

Fiber pōticus:castor:ein biber.Castoreū:bibergeyl.

Fœnūgrecum:sibengeczeit:farina buceron vocatur. Alarū graueolēciā fœno greci sem̄ int̄ alia emēdat.

Fenicul9:marathrō:fenchel. Hippomarathrō: wild fenchel.Marathri semie ore retēto:folijs sepiuscule cōmanducatis:oculorum atiem refici:vitam pduci primiserpentes qui senectā:ut Dioscorides meminit:gustatu exuūt:& succo eius oculorū caliginem discutiunt:hominem docuere.

Grues:aues palamedis:kranchenn:he biliose sunt & excrementi q̄ alimenti habent plusculum.

Gallus:ein hane. Gall9 gallinaceus:ein haushane.Capus ein capan.Marcialis.

Ne nimis exhausto marcesceret inguine gallus:
Amisit testes:iam michi gallus erit.

Gigeria:dasz ingewede ausz den hœnere . Pullastre: keucheln .Pullacio: pullitiū:die czeit van iung keucheln sein . Cohortales:haushuner . Meleagrides: numidice:guttee: aphricane:aues Pharaonis :hispanisch honer.Rustite:siue rusticule:felthoner.Mar

Rustica sum perdix :quidrefert?si sapor idem est.
Charior est perdix sic sapit illa magis .

Ouum:ein ey.Luteum:vitell9:der dotter:Albugo: albumē:albor albamentum:das weisse.Illud ad calidū hoc ad frigidū inclinat . Sorbilia cor inpense

fouent:& a marcescentia artus egregie preseruāt.
Ornitoboscion:ein hœnerhausz. Gingeuer: siuegi geber:ingber. Garum:fischsot Quod e garo pisce asocia& popinatores oli p̄cipuū cōcinabāt Oxyga& mit essig vermenget. Muria sal cū aqua medicatū: =iduratūq̧.
Galerita:alauda:scylla:lercke.
Glycirrhyza:siue glycirrhyzū : lacketicz. απο του γλυκυσ:Καιρυζα:adulci radice.
Gobius:piscis. Martialis. In venetis sint lauta licet conuiuia mensis:Principiū cene gobius esse solet.
Glandes:eicheln.
Hedus:ziegeñ buckeñ. Agnus:ain lembgeñ. Preterea agnos:quū sit homonymū:arbuscula est quā ligon greci e nostris pleriq̧ agnon castum nomināt:que supposita fulcro venerē cohibet:Quamobrem matrone mthesmophorijs atheniensiū castitatē custodientes eius foliolis grabata sibi īsternebāt. Caper geschnitñ bock. Caprea:rheebock. Capreola.iūge= rehe bock
Hypericon:hartanau.est inter amuleta Nēpe īcōclaui suspēsū demōas p̱cul arcetre tradīt
Hysopp⁹:ysop. Contritum in oleo phtheriasi : hoc est pediculari morbo:quo Scylla dictator ē consūptus:resistit:& capitis prurigini.
Hydna:inter legumina.
Iuglans:basilica:walischnusz.
Iuniper⁹:wachelder baum. Libisticus : lobestuckel.
Lac:melch. Galatopote:die gern milch sauffen. Oxygala:sauermilch. Lens:lenticuia:linsen.
Lactuca:salsenknaut. hec atrophis inter cibos appetentiam conciliat authore Columella

Iamq̧ salutari properet lactuca sapore
Tristia que releuat longi fastidia morbi.

Meconium:melchick salsenkraut:Lactuca caprina:titimal⁹:siue lactaria ē. Eius lacte corpore inscripto

narratur cum inaruerit si inspergatur cinis appa rere litteras: & ita quosdã adulteras alloqui maluisse quam codicillis.

Lactes : intestina in oue & homine : per quas lapsat cibus. In ceteris animalibus ilia dicuntur :

Lupus: λαβραξ: ein hechte. Picentes varulum vocant. Laudantur a Plynio inter duos pontes capti.

Laneus : siue lanatus lupus qui candicat Tyberis. carũcla molli hũc epigrãmatista ĩt lautitias memo rat
Laneus euganei lupus excipit ora Timaui
Equoreo dulces cum sale pastus aquas.

Catillones : liguriones: hecht die vil fisch fressen.

Lupini: ægyptischbone. hominem discolorem frequenciores in cibo obiter exhilarant.

Loliũ: hedderich. dãnat a Vergi. q de eo sic ingeor. cecinit
Lapeq; tribuliq; interq; nitentia culta
Infelix lolium & steriles dominantur hauene.

Libanotis: rosmarin9 : roszmarin. Lampreta: lãpret

Lapaton: lapatũ: rumex: lattig Siluestre: oscalidõ dicunt. Lapathos: glis: lapa: philantropiõ: kletthe La pati ius diureticũ ẽ & vrinariũ oculoꝝ salubrit ca ligines discutit. Lapati genera. Hydrolapaton : Oxylapaton: bulapaton.

Myrtus: heidelber strauch. Myrti baccas pharmaco pole myrtillos nominitãt: heidelber.

Marubium: prasion: andorn. Castor eius genera duo cõmemorat atrũ & candidũ: sed illud magis ꝓbat.

Myzum: ex acidulo & dulci sapore. Miscella inẽ pyra.

Melimela: l vtrobiq; simplo απο του μελι : mel και μηλον pomũ sũt põa nana: musteola augstop fel: Medulla marck. Malua: pappeln: satiua ẽ & siluestris. hec minuscla malope: et amolliẽdo malache apel lat: & si folio ẽ paululũ grãdi: radice albicãte althea vo catur & ãthonomasiacos aristalthea. Nã αριστον

greci optimum dicunt:ex quo argumento omni=
morbia dicitur:ibisch.
Mastiche : nominatiue medioxima breui : lachryma
lentisci:plerique mastix dicunt quod flagellum sig=
nificat.vnde mastigia inclinatur: quo verberonem
intelligimus.
Mulsuz: melicratō:mel vino: melitites mustomixtū
Fst de mulsi prestancia Romuli Pollionis ad Augu
stū r̄lata ī litteras responsitatiuncula intus mulso:
foris oleo animi se corporisque vigorem vltra cente
simum annum seruasse in columem:Mulsa:hydro=
mel:mel aqua mixtū. Oxymel:mel aceto mixtum
Millium:hirsche.
Mugilis:piscis cephalus:qui cum lupo odio flag=
rat perpetuo.
Mullus a venetis barbo:siue barbonus:agrecis trig=
la dicitur:ein barbe. mullos libraruz octoginta in
mari captos erythreo authores ꝓbate fidei scribūt.
Murena. mnrenula. steinpeis. In freto siculo flute
murene dicebantur que & grece plote Marem qui
generat Aristoteles zmirum vocat.
Myristica:moschata:muscat.Ore hac retenta in ter=
turbari distillationes:que auspiciū in valitudines
prope omneis infaustum pre se ferunt : halitumque
oris olidum fieri iucundiorem inter antidota me=
dici docent.
Mespilus:mispel baum.Mespilum:mispeln.
Melanthiū:melanspermon:latine gith nigella:raden
Mortarium:mærscher.Pistellum:stossel.
Merula:amsel.Luscinia:philome la:nachtigal.
Myrabolanus:glans vnguentaria. βαλανον glādē
greci dicunt:Vsus ei ad tot tantaque Quod nec Ver
gilius:nec carmine dicat Homerus. Indae preci=
pue saccharo condite iuuentutem pollicentur po

lychtoniam. Maenides: pisces vnde vngentū facere capitale myropole solent. Mene olim: nostra iā tēpestate thinnæ vocātur. Mustaria: que Mystaria authores graphici dicūt: ut illa: marsypiū &: ad Tertyllianum: sunt in animantibus rostra: rosel.

Moschite: aues

Nardus siue nardū: spicanatien. Nardinum: foliatū: ein vngent von nard: Nardosphaerum: nardē mit grossen bletrñ. Mesophaerum: von kleinen.

Nepita: calamitis: calamentum: kornmuncz. Nepita pallorē gignit bibentibus. Portij latronis clari intē magistros dicendi assectores legim⁹ festiuiter apud Plyniū similitudinez coloris studijs cōtra emulos imitatos: & Iulium vindicem assectorem illum a Nerone libertatis captatione testamentis sic lenocinatum.

Nasturcium: garten kresch. Senetio: born kresch.

Otides: vrhennen.

Ostrydia: klein moscheln. Ad que pertinēt mutili.

Origanum: tosten.

Orata: piscis quasi aurata.

Olea ein: oleybaum. Oliua: ein oleyber. Oleū: baūœl. Eius vis tepefacere corp⁹: arcere algores. Quod emulatū Hannibalem Pœnum apud Plutarchū annotauim⁹: qui ad Trebiam acies frigida hyeme in romanos ducturus hoc militū corpora ad lenitatē & robur inunxit ac vicit Omphacinū vō vnreuffē berichen. Olea cōditanea q̄ condi vel cōditi potest. Colymbades: oliue fracte ex herbarum viridantiū concinnate sapore

Omphacomel: vnreuff. honigk. Oriza: reisz.

Pinna: moscheln genant perlin muter.

Pepones: melones: pepper. melopepones: nigri. Ceterū illi forme oblōge: hi rotundiuscule Hoc adeo

fructu Albinus imperator delectatꝰ narrat ut centũ perſica campana & pepones hoſtienſes decem una ſimnl cena vorauerit.

Piſtachia:piſtaciẽ:Has in Italiam primus Vitellius: in Hiſpaniam Flaccus Pompeius inuexit.

Phaſelli:a Phaſeolo inſula maris aegei vnde ad nos venerũt nomen habent: faſeln.

Polypus:multipes:piſcis emolliũ genere:ſchnoddel fiſch:Quo e genere ſepie quoqꝫ ſunt ſiue ſepiole:& loligenes:ſiueloliguncule:quos calamaria:& calamarios a thece calamarie ſimilitudine vulgus apellitat:atramentarios potius nominandos.

Pſylium:chryſalion:cynomala:pſilien.

Panis:brot.Cibarius:alias furfuraceꝰ:& ſecũdarius: gemein ſpeyſz brot.Nauticꝰ:ſchifbrot.Hordeaceꝰ getſtenbrot.Triticeꝰ:weizenbrot Similago & ſimmilia: delicie farine triticee:ſemeln.Siligineꝰ:rockenbrot Fermẽtatus:grece αυτοπυροσ:geſeurt brot.Azymꝰ:vngeſuert brot.Artopteſiꝰ:gebacken krepheln.Artopte:ſiue artopteſie: die do gebackennſz machen.Subcinericiꝰ:aſcheñ kucheñ.Militaris:herñfart brot. Artolaganus:fladen. Speuſtitiꝰ a celeritate:ſicut kuchẽ in kacheln gebackẽ.Sitaniꝰ vonn neuem korñ:intra trimeſtre videlicet a meſſe piſtus.Oſtrearius:quo cum oſtreis etas veſcebatur priſca.Paſtillus:kleinbrot.

Pauones:volucres Iunonie: pfaw.Primum Hortenſiꝰ orator apud romanos in ſacerdocij cena occidit Pituita:phlegã: Pituitoſus:phlegmaticꝰ. Pituita grauior:grauedo:catarrꝰ:diſtillacio ſchnoppe.Grauedinoſus:qui catarro laborat.

Panicum:effectus habet eoſdem quos millium.Diocles medicus mel frugum appellauit:

Perſicũ:rhodacinum:ein phirſch. Appetentiã ante

tibū conciliāt:vrinā cient:& oscedini medicantur.
Armeniacum & pluratiue armeniaca : phirsen die czeitlich reiff werdē. Chrisomelō:goltfarb phirsz
Phasides:phasiani:phasiane:fasō. Has argonaute primū orbi aliēo cognobiles prestiterūt referēte Mar.
Argiua primum sum transportata carina
Ante mihi notum nil nisi phasis erat
Perdix:rapphon.
Piper:vox barbara:pfeffer. Gn̄era ei⁹ lōgū:albū:atrū
Puls:farra in puluisculū redacta:brey. Pulmentariū quicq̄d int̄ cibos pultis loco sumitur muszwerck.
Pollen:grossiuscul⁹ puluis:staubmele. Preterea idē ē pollen in tritico:quod flos in siligine.
Polēta:hordeū aqua ꝑfusum nocte vna siccatū:quod die postero frigūt ac deiñ molis frāgūt:wasserbrey
Ptisana:gerstenwasser.
Prenestina:auellana:pontica:haselnusz. Toste aduersus distillationes eduntur. Corylus:ein haselstaud.
Panace:millefoliū:mirycphyllon:achilleos:cētaurea: erdgal.
Pastinaca:weiszmoer. Baucia:daucus:moern. Staphylinus:wild moern. Cariota:rotmoer.
Punicum:malum granatum:granat apfel.
Apyrinon:punicuз lignoso nucleo. Martialis.
Non tibi de lybicis tuberes & apyrina ramis:
De nomentanis sed damus arboribus.
Vis p̄cipua Punico refrigerare stomachū. Balaustium:flos ē punici mali. portulaca:burgel.
Querquedule:phalarides:phasse:wasservogel. Veruз anseres:anates:de quibus supra dixim⁹ amphibia sunt vtpote que & humi:& in amne victitent.
Rapum:sine rapa:rube. Rapunculus:graphice & eleganter napus siue napunculus:rabunczlge.
Raphan⁹:siue raphanuз: rettig. In templo Apol-

linis delphis adeo ceteris cibis prelatꝰ est raphanꝰ ut ex auro rhaphanꝰ duceretur :beta ex argento : rapum ex plumbo. Martialis.

Hec tibi brumali gaudentia frigore rapa
Que damus:in cœlo Romulus esse solet.

Armoracea:sauer rettig.

Rutha:rauthē. In sanctarijs Mithridatis maximi regis deuicti Gneus Pompeiꝰ referēte Plynio:i peculiari cōmētario ipsiꝰ manu cōpositiōez antidoti invenit e duabns nucibus siccis:itē ficis totidē:& ruthe folijs viginti simul tritis:addito salis grano:& q̲ hoc ieiunꝰ sumat nullū venenū nociturū eo die.

Rhesina:harcz.

Scorpides:herba a scorpionis cauda nominata:

Sturnus:stuer.

Saccharō:czucker Oxysaccharō:czucker mitessig ver menget. Tragemata:pegmata:bellaria:trasenet.

Saturea:cunila : & origanum heracleoticum . a Pynio Thymbra: Thymꝰ:sattanie.

Sus:ē porcus & porca:ein schwein. Porcetra. que semel peperit. Scropha:que sepius. Verres ein mast schwein. Perne. schweinklauen.

Petaso & hypocoristicos petasunculus ein sching :
Prestant quod epigrāmatariꝰ docet recentiores.
Musteus est:propera. charos ne differ amicos
Nam michi cum vetulo sit petasone nichil.

Botulus:botellꝰ schweinē wurst. Porcꝰ :porcellus: sogferkel. Sinciput verrinum:ein forder haupt vō einē schwein. Aper: wild schwei. Aprinus callus siue aprugnus wāme vō einem wildē schwein. Laridū:succidiū:speck. Succidia:gereucherth fleisch Hybrida porca domestica cum fero mixta . Suillū porcinum:schweinē. abdomen greci λαπαρα nomināt :vētrisē pars ad inguina ab vmbilico int

cartlaginem & pellez:wāme. Salgamum:gesulscʒt obsʒ. Salgamarij:die obsʒ cʒw sulcʒenn̄ pflegen.
Silique ab ionib⁹ dicte ceraunie: Iohannsʒbrot. vitari temculenciā Auicena vir grauis author ē si silique prius aut amygdale esitent amare.
Solea: e planoruʒ piscium genere: schollē Hoc e genere sūt rhomb⁹ qnoqȝ & passer: sed rhombo dexter resupinatus: solęe & passeri leuus. Martialis.
Quamuis lata gerat patella rhombum
Rhombus latior est tamen patella:
Seutlon: beta: bleta: beiszkol. Siluestre limonion alij: alij neuroden vocant. Aque e radice cocte vestium illuere labeculas: & membranarum memorantur.
Sicaminos: morus: mulberbaum. Sicaminū: morum maulber. Sicamorus: wild maul berbaum.
Synapis: syllaba interanea longa: senf. Columella.
Tempore non alio vili quoqȝ salgama merce:
Capparis: & tristes inule ferulecȝ minaces
Plantantur: nec non serpentia gramina menthe
Et bene odorati flores sparguntur anethi:
Ruthacȝ palladie bacchi victura saporem:
Secȝ lacessenti fletum factura synapis.
Sesamus: semē. Vnde sesaminum oleum.
Sesamum Dioscorides pro helleboro accipit.
Sisimbrium: mentastrum: bachmuncʒ. Menta: metgemuncʒ. Cor exhilarat & membra obesa seruat.
Struthius: strausʒ.
Scolimos: card⁹ agrestis. herba Eratostheni laudata i pauperis cena. Venerē stimulari ea in vino Plynius meminit. Hesiod⁹ & Alceus Poete cicadas florente ea cantus esse acerrimi mulieres: siverū est libidinis auidissimas: viros ad aphrodysia pigerrimos: veluti prouidētia nature hoc adiumento tunc valentissimo.

Sturni.aues:starnn̄.
Stirion:piscis:stœr.
Sorba:eylsber. Vim habēt authore Martiale styptica͂
Sorba sumus molles nimium durāntia ventres.
Aptius hec puero quam tibi poma dabis
Torpedo:piscis in limo victitans.
Tribulus distel kraut.
Turdus:kramat vogel. Hui9 in xenijs distycho Martialis laudes expressit.
Inter aues turdus:si quis me iudice certet
Inter quadrupedes gloria prima lepus
Alunt turdi:ut que impensissime:retrimenti sunt ommino pauculi.
Turduli:drosseln.
Tyrogala:serum:molken.
Thynni:pisces.ex qb9 muria vilior fiebat. Quod nec Martialis poeta lepidissimus tacet
Antipolitani fateor sum filia thynni:
Essem si scombri:non tibi missa forem.
Troglete:speyrschwalben.
Verbena:peristereō: gerebotanū:colūbaria:Iserhart Ceterū verbene sagmina nūcupant:hoc ē gramen cum sua terra reuulsū:q̊ legati populi romani cum ad hostes clarigatūq;:hoc est cū res raptas clare repetitum:mitterent:& in publicis remedijs sacrisq; legationib9 ne qs eos violaret vtebant. Quā rē ut i digesto veteri titulo de rerū diuisione a Martiano luculētissīe scriptā:nę cōsulti qdē iuris ignorarūt
Vrinari:mergi significat. Vriatores: q sub aq̄ natāt.
Veratrū:helleborus:antycira:nisewurcz:Euchimon schwarcz nisewurcz. Clarū est Herophili p̄conio qui fortissimi ducis similitudini comit equabat. Etenim cōcitatis intus omnib9 helleborum inprimis exire. Prestat int hec veratruz nigrū:precipue

ex antycira:ad emolliendа coleram:& morbos pu/
tridos e corpore ciendos.Constās est fama Carne=
adem eo phanaticum & ab insania esse reuocatū.
Vulua:sumen:ein vtter.Horaci9.Quom sit obeso
Nil melius turdo:nil vulua melius ampla.
Enecto partu eiecticia:edito porcaria vocatur.
Epigrammatarius.
Te fortasse magis capiet de virgine porca.
Me materna graui de sue vulua capit.
In muliere conceptabula loci appellātur.
Vua:racemus:botrio:botrys:botrius :weintreubel.
Recentes corpa inflant:pēsiles leniter refrigerant.
Acin9 weinkorn. Vinacia:hulsen.Brissa ein getre=
ten treubel.Brissule:die hulsen zu sampt deñ kern.
Passa:rosin.Passule:kleiu rosin.Rubellū:rhot wei.
Vinū albū:blanckwein.Amineum:walisch weinn.
Aminei olim erant vbi nunc phalernus mons est.
Maluaticū:maluasir. Temetum :meraculum:susz
wein.Vino vim tātam prisci illi tribuerunt ut ve=
neni venenum scripserit. Extat Androcydis apud
Plyniū ad Alexandrū cognomēto magnū sententia
illa memorabilis.Vinū potatur9 rex inemēto te bi
bere saguinem terre.Cicuta homini venenum est:
cicute vinū.Cerusia:byer. Hāc e fruge aegypt9 ex
cogitauit:in qua zythū appellatur.Columella.
Vt pelusiaci proritet pocula zythi.
Characate:gepfelt weingarteñ.Picrida:bitterwei.
Picron :amarulentum.
Viola:viol.Leucoia:weisz viol.
Viscera:siue precordia: interanea oīa in animātibus
ut iecur siue iecinus autiocin9 a ut epar :leber.Pul
mo:lunge Cor hertz:vētricul9 rceptacl'm cibi:Sto
machus:magen.Ilia gederme:Lactes de quib9 dix=
imus:Colon:weiddarm:Omentum:adeps.Cello au

thore q̃ testina integunt: Mactobius carthilagini simile putat. Aluus in quam dilabunt cibi in vētre confecti. Rhenes siue rhicnes: nieren.

Vnedo arbos.

Zizipha: iuiube: Almāsore & Dioscoride authorib⁹.

At nūc receptui: lectores candiduli: canendū. Adsint ad cenam iam stoicā litterarij sarissophori. Vētrosi Epicuri & Aristippi: ac Philoxeni sympote. qui ut in ethicis Aristoteles: seu poti⁹ Aristotelis fili⁹ ait γερανου λαριγγα ευχε το εχειν gruis collum sibi dari optabat: ad Triulcij cenam adipalissimā itent.

ΤΕΛΟΣ

[illegible]